

2. Фирсов М. В., Буденова Е. Г. *Теория социальной работы: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / М. В. Фирсов, Е. Г. Буденова/ – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 432 с.*

*Ланін І. Д.,
соціальний педагог Чортківської
ЗОШ-інтернату I-III ступенів*

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ

Ми живемо у світі, що дуже швидко змінюється. Ці зміни стосуються усіх сфер нашого життя і вимагають від нас, педагогів, визначити нову мету навчання та виховання – розвиток інноваційної особистості, здатної до життєтворчості та самореалізації в нових соціальних умовах незалежної України.

Важливою рисою інноваційного потенціалу особистості є *внутрішня свобода*. Для її становлення потрібно постійно створювати для учнів ситуації вибору, причому як у навчальній, так і в позакласній діяльності. Ситуація вибору стимулює пізнавальний інтерес, відчуття відповідальності та власної гідності. Вибір учнями напрямів і завдань для самостійної роботи, гнучка система організації навчально-виховного процесу з урахуванням здібностей, нахилів, побажань учнів та їх батьків, можливість реалізувати себе в обраних видах діяльності є головною умовою формування внутрішньої свободи та відповідальності особистості.

Зростання напруженості та темпу життя ставить особливі вимоги до розвитку таких якостей особистості, як *емоційна стабільність та стресостійкість*. Головною стратегією формування цієї важливої риси-якості сучасної особистості є розвиток емоційного інтелекту, вміння керувати власними емоціями та протистояти стресам. Проблема становлення емоційної культури особистості, розвиток емпатії є сьогодні одним з найбільш важливих завдань кожного вчителя, першочергово класного керівника як головного вихователя і наставника учня. Проте у процесі психолого-педагогічного супроводу розвитку особистості дитини існує ще один не менш актуальний напрямок – надання психологічної допомоги у травмувальних ситуаціях, стресах. Такі стреси дитина часто не спроможна подолати сама, на допомогу їй повинен прийти дорослий, передусім вчитель, класний керівник, психолог, батько чи мати.

Для інноваційно зорієнтованої, креативної особи дуже важливою є *адекватна самооцінка*. Правильна самооцінка – визначальний фактор становлення позитивної Я-концепції особистості. Вона є основою розгортання певного сценарію життя людини, який, формуючись і закріплюючись у дитячому віці, стимулює процеси її саморозвитку та самореалізації. Саме тому дуже важливо у системі виховної роботи створити умови для розвитку достатньо високої, але адекватної самооцінки. Для цього учень повинен краще пізнати себе, розкрити власні

можливості, оволодіти навичками оцінювати свої досягнення і невдачі, порівнювати різні способи вирішення персональних проблем.

Рівень можливостей особистості багато в чому залежить і від розвитку її *рефлексивності*. Стратегією розвитку цієї якості є долучення учнів до процесу самоаналізу. Рефлексія може відбуватися на рівні усвідомлення психічних процесів та засобів оптимізації пізнавальної діяльності, аналізу моральних вчинків і соціальних ролей, що створює сприятливі умови для самоактуалізації особистості.

Сучасні освітні технології позитивно впливають на розвиток *спонтанності* – вміння швидко й адекватно реагувати в нестандартних ситуаціях, миттєво приймати ефективні рішення. Спонтанність розвивається у діяльності, що вимагає творчого підходу, гнучких нестандартних рішень. Така діяльність може бути реалізована як на уроці, так і в позакласній роботі, зокрема, у психологічних проектах, тренінгах, соціальних ініціативах.

Отже, проблема формування та розвитку інноваційного потенціалу особистості є складною і багатофакторною, вона потребує системного дослідження з боку педагогів, психологів, фахівців у сфері керівництва освітнім процесом у школі та ВНЗ.

Морцакова О. С.,

*к. філос. н., доцент кафедри психології
та соціальної роботи ТНЕУ*

Федоруц М.,

*педагог-організатор, учитель географії
та економіки II категорії
ЗОШ № 4, м. Тернопіль*

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ У ФОРМАТІ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Зміст концепції особистісно зорієнтованого навчання і виховання сьогодні відштовхується від розуміння освіти як способу втілення культури в людині, де перша становить відтворення історії у її потенційності і вільному творчому розвитку сутнісних сил другої. Визначним у даній концепції є те, що сутнісним атрибутом людини вважається не стільки її соціальний, скільки духовний елемент, який виявляється в орієнтації на вищі цінності – істину, добро, красу, у визначенні її гуманістичної спрямованості як особистості та суб'єкта діяльності, що у цілому зумовлює й набір професійних принципів навчання (див. [2; 3]).

До плетева основних ознак, що характеризують професійну спрямованість особистості сучасного фахівця, відносять:

а) діяльну самосвідомість, тобто розуміння власної ініціативи як суб'єктної основи професійної діяльності (А.І. Пригожий); сукупність усіх уявлень особи про себе, тобто переконання, погляди, оцінки й тенденції